

Trollheimen en perle

Av JØRUND LERAAN

*Du fengje vårt inste og føre oss dit
som lengslene gjeng!
Det tindrar av bjørk, og det lyser av kvit
skogstjerne-eng --*

*Det tek som når tora og storskri'a rullar,
det møter med barndom og bestemorsullar,
med fimleik og avle og utrids vin, --
og langleite blånar, og høgfjell skin!*

*Di klage forklarar oss, klumsa eg stend, --
gjev tol, gjev tol!
din djupaste løyndom er liv lage enn:
du skapte vårt mål.*

*og du einast difor er etter vårt ynde:
vår lengting og lagnad, vårt lende og lynde,
det talar du ut om, og sjølv vårt kall
kan den lyde ut som er heilt i ditt vald.*

*Dei menn som om Fjell-Noreg endå held vakt,
dei kjenner deg vel.*

*Alt folket skal eingong med glans av di makt,
med midtsamla sjel,
sin heimvegen velja og livsvoni vinne,
og tavlen' i graset då att skal me finne --
og då skal vår folkeånd gjeste sitt folk
og Fjell-Noreg fagne sin fulltrugne tolk.*

Trollheimen er fjellområdet som avgrensas av Sunndalen i sør, Surnadal-Rindal i nord, Orkladalen i øst og Nordmøres fjorder i vest. Og Trollheimen er et fjellområde som er blitt meget populært blant de som velger å ta turer i fjellet på apostlenes hester. Mange av de fjellvandrerne som først er blitt kjent med Trollheimen, kommer igjen år etter år på turer i dette vakre og interessante landskapet. Og det er ikke det minste merkelig, Trollheimen er kort og godt en perle for fjellfolket.

Det er vanskelig å uttrykke i ord hva som er så spesielt med Trollheimen. Først og fremst er det sjølsagt naturen der: Storslagen, vakker og variert. Fra de rolige viddene ved Jøldalen i nord til de ville fjellene i Innerdalen lenger mot vest og sør. Og jeg tenker på de mange vakre fjellovergangene og en rekke høye og imponerende topper som gjerne når opp i nærmere 1700 meters høyde. Først og fremst Snota som etter min mening er Trollheimens dronning, og sjølsagt Trollhetta med sine tre topper. Blåhø må også nevnes, det samme må Okla. Gjevilvasskammene og Neådalsnota.

Det er Trondhjems Turistforening (TT) som eier og driver turisthyttene i Trollheimen, videre er det TT som har ansvaret for de merkede rutene som storparten av fjellvandrerne følger sine turer fra hytte til hytte. Løypene er godt merket, og det skal godt gjøres å gå seg bort når man følger disse løypene. Det må imidlertid understrekes at kart og kompass hører med til fjellutstyret - uansett om man følger merket løype eller ikke. For det første er det en sikkerhet dersom man *skulle* miste merkinga,

Slike idyller kan man finne i Trollheimen: Ei gammel seterbu i Folldalen. Snota i bakgrunnen.

(Jørund Leraan)

Trollheimshytta - midt i hjertet av Trollheimen.

(Jørund Leraan)

dessuten vil de fleste få større utbytte av fjellturen når man følger med på kartet der man ferdes.

Sjøl om de aller fleste fjellvandrere går mellom TT-hyttene, har det de siste åra blitt stadig mer vanlig at man har med seg telt og sovepose og overnatter i det fri. På det viset blir man sjølsagt mer uavhengig, men det krever mye utstyr og tung oppakning. Personlig er jeg tilhenger av å bruke TT-hyttene, først og fremst for å oppleve den fine stemningen på hyttene, dessuten synes jeg sekken er tung nok som den er selv uten telt, sovepose og annet utstyr for telting.

Fin stemning på hyttene.

Nettopp Turistforeningens hytter bidrar til å gjøre en fottur i Trollheimen til noe helt spesielt. Hyttene er koselige i seg sjøl, og ligger flott til omgitt av vakker natur. Og så er det en fin-fin stemning på hyttene, der betjening og gjester utgjør en eneste stor familie som har i alle fall en felles interesse: Fjellet og naturen omkring.

Det har lyktes Trondhjems Turistforening å bevare mye av den «gamle» stemningen på hyttene i Trollheimen. Mens hyttene mange steder i de mest populære fjellområdene sør i landet er blitt mer preget av turistindustri med kafeteria-opplegg osv. har TT satset på et annet opplegg der man altså har lyktes i å bevare mye av det opprinnelige miljø.

Av hyttene i Trollheimen vil jeg først nevne Trollheimshytta. Den ligger midt i hjertet av Trollheimen i 540 meters høyde, noen kilometer sør for Gråsjøen. Det er utmerket å ta dagturer til Snota og Trollhetta fra Trollheimshytta. Enkleste måten å komme inn til hytta på, er å ta båt over Gråsjøen - da når man Trollheimshytta etter en liten times fottur. Det er også fint å gå langs Gråsjøen inn til hytta, da tar turen ca. fire timer. Trollheimshytta har 55 senger.

Ved Jølvatnet ligger Jøldalshytta i 725 meters høyde. Den har 48 senger, og må absolutt sies å være en av de koseligste hyttene i Trollheimen. Jøldalshytta når man enklest ved å bile enten til Åssetrene (følg veien fra Grindal) eller ved å kjøre inn til Herdalssetrene fra Nerskogen. I begge tilfeller dreier det seg om en drøy times fottur inn til Jøldalshytta. Man kan også gå fra Resdalen, men da blir det en atskillig lengre tur.

Gjevilvasshytta (695 meter over havet) ligger vakkert til i ei setergrend ved Gjevilvatnet. Den gamle, karakteristiske Sliperstugu fra Oppdal ble i 1950 utvidet med den like interessante fredede Tingstua fra Syrstad i Meldal. Gjevilvasshytta har 54 senger, og er den av TT-hyttene i Trollheimen som har mest besøk. Dette henger naturligvis sammen med at det er bilvei helt fram til hytta. Gjevilvasshytta er kanskje det mest populære utgangspunkt for turer i Trollheimen. De fleste går da enten til Jøldalshytta eller over Mellomfjell til Trollheimshytta.

I Storlidalen sør for Gjevilvatnet ligger Bårdsgården som er en såkalt sjølbetjeningshytte. Det betyr at det ikke er noen betjening der, men det er mat og utstyr forøvrig der slik at fjellvandrere kan overnatte og sjøl lage sine måltider. Bårdsgården ligger i 650 meters høyde ved Ångårdsvatnet, og det er bilveg helt fram. Bårdsgården er etter hvert blitt mye brukt som startsted for turer i

På vei fra Trollheimshytta til Jøldalshytta over Geithetta. I bakgrunnen Follidalen og Snota.

(Jørund Leraan)

Trollheimen. Man kan da enten ta turen over Mellomfjell til Trollheimshytta eller gå til Innerdalen, eventuelt Kårvatn.

«Trekanten» er populær

Det er mange muligheter for valg av turer i Trollheimen, enten man vil bruke bare en eller to dager eller opp til ei uke og enda lenger. Turene mellom hyttene er gjerne på et par mil, og man må i de fleste tilfeller regne med å bruke det meste av dagen på turen. Det er en vanlig oppfatning at man må være i kjempeform for å kunne gjennomføre en fottur i fjellet. Det er imidlertid ikke tilfelle. Sjølsagt bør man være i alminnelig bra fysisk form, og driver man ikke vanligvis med turer i skog og mark, er det en fordel å forberede seg litt på fjellturen ved å ta noen treningsturer på hjemlige trakter. Generelt kan det sies slik at det er en fordel dess bedre formen er, men det er altså ingen betingelse at man er i super-form.

En «slager» når det gjelder turer i Trollheimen er den såkalte Trekanten, det vil si at man besøker Gjevilvasshytta, Jøldalshytta og Trollheimshytta. Man starter da vanligvis på Gjevilvasshytta, og lar første dags marsj gå til Jøldalshytta. Det er en tur på 24 kilometer, og den skal i følge «idealtida» som er satt opp av TT kunne gjennomføres på 6 timer (effektiv gangtid). Andre dag går turen til Trollheimshytta, og man har da tre alternativer å velge mellom: Mest benyttet er vel turen over Geithetta (6 timer), de sprekeste velger imidlertid å legge turen over Trollhettas tre topper. I godt vær er dette en praktfull tur, men det er en lang og krevende dagsmarsj (9 timer). I dårlig vær velger enkelte å gå Slettådalen - en forholdsvis lett, men også kjedelig tur (4 timer). Tredje dag går så turen fra Trollheimshytta over Mellomfjell, videre ned til Gjevilvatnet og Gjevilvasshytta. Dermed er man kommet tilbake til utgangspunktet og man er ferdig med «Trekanten». Turen kan sjølsagt også tas i motsatt retning.

Lengre turer kan fås ved å gå fra Trollheimshytta over til Kårvatn i Todalen, videre til den vakre og ville Innerdalen og derfra igjen til Bårdsgården eventuelt Gjevilvasshytta.

Hvorfor fjelltur?

Hva er det egentlig ved en fottur i fjellet som gjør den til slik en

En velfortjent rast på toppen av Geithetta - Trollhetta i bakgrunnen

(Jørund Leraan)

fin-fin form for ferie? Som får deg til å vende tilbake til fjellet gang etter gang?

Det er ikke helt lett å svare på dette - opplevelsene i fjellet går mye på følelser og stemninger som det kan være vanskelig å beskrive.

Men først og fremst er det vel selve naturopplevelsen - dette å ferdes langt inne i fjellheimen med prektig natur på alle kanter. Trengte inn i stadig nytt terreng - føle at du legger sivilisasjonen stadig lenger bak seg. Følge med på kartet der du går - finne navnene på fjelltopper, elver og vatn. Føle fjellets stillhet og storhet. Koble ut alt annet. Bare gå der. Puste inn herlig fjelluft. Bruke musklene og kroppen. Svette. Bli skikkelig fysisk sliten.

Jøldalshytta ligger vakkert til ved Jølvatnet.

(Jørund Leraan)

Når målet for dagens marsj er nådd, og du er kommet fram til turisthytta, er det så velsignet godt å sette seg ned. Slappe av. Hvile trøtte lemmer. Jovisst er du sliten, men du verden så godt det er å bli skikkelig fysisk sliten en gang i mellom. Og det er deilig å få vasket seg med såpe og vatn - dusjen mangler på de fleste hytter, men et vaskefat og vatn fra springen ute på gangen blir i denne situasjonen den reneste luksus.

Den fysiske utfoldelsen og fjellufta gir god matlyst, og middagen blir således et høydepunkt du ser fram til med forventning hver eneste dag. Og maten smaker kjempegodt. Etter middagen slapper du gjerne av med en kopp kaffe foran peisen og har det hyggelig i selskap med andre fjellvandrere som har tatt inn på hytta.

Hønehauk med kråker som livrett

Av JON ARNE SÆTER

Det er grytidlig marsmorgen. Klokken er halv seks, og det er ennå mørkt. Med lommelykt i hånden og oppakning av fotoutstyr på ryggen, stamper jeg meg frem på det snødekte skogteppet.

Dette er ikke akkurat det tidspunkt folk flest liker å gå tur i skogen. Men denne gang er det nødvendig, for selveste hønehauken skal overlistes. Og det er ingen lett sak, så sky og mistenksom denne fuglen er. For å unngå å bli sett av haukens skarpe blikk, er det best å oppsøke rovfuglens enemerker nå mens det ennå er mørkt, og vente godt kamuflert på grålysningen.

Mellom noen trær der fremme finner lommelykta endelig kamuflasjeteltet. Så er det bare å krype inn og rigge opp kamerautstyret. Deretter blir det å belage seg på å vente, og håpe det beste.

Drøye fem meter fra kameragluggen skimter jeg såvidt i mørket den døde kråka jeg la ut kvelden i forveien. Dette er fristende saker for en hønehauk!

Allerede i begynnelsen av januar satte jeg opp kamuflasjeteltet i denne skogen like utenfor Trondheim. Samtidig la jeg også ut det første åtet. Nettopp på dette stedet vet jeg at det holder til hønehauk gjennom de strengeste vintermånedene. Og livet for en hønehauk pleier ikke alltid å være så lett, så litt «attåtnæring» skulle komme godt med.

Hele januar og halve februar gikk uten at hauken rørte kråkene mine. Da fikk den plutselig smaken på dem, og var her omtrent en gang i uken for å sikre seg et kråkemåltid.